

Nederlands onderwijs in het buitenland

Hier is lesgeven écht maatwerk

Van Paramaribo tot Bangkok en van Nairobi tot Parijs: bijna 12.000 leerlingen volgen Nederlands onderwijs in het buitenland. Vaak zijn dit leerlingen met een of twee Nederlandstalige ouders. Hoe het georganiseerd is en wat het oplevert, vertellen Marij van Bommel, coördinator van de Nederlandse taal- en cultuurschool DISK in Kenia, en Miryam de Hoo, onderwijsadviseur bij stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland.

Wereldwijd zijn er buiten de grenzen van Nederland ongeveer 170 scholen die Nederlands onderwijs aanbieden. De vorm varieert van wekelijkse naschoolse lessen voor de Nederlandse taal en cultuur (NTC) tot volledig dagonderwijs. “Veruit de meeste scholen zijn NTC-scholen, om precies te zijn 72 procent”, vertelt Miryam de Hoo, onderwijsadviseur voortgezet onderwijs bij stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB). “Er zijn slechts een paar dagscholen met volledig onderwijs die het Nederlandse curriculum volgen. Deze scholen bevinden zich vooral in Suriname en het Caribisch gebied, maar ook in steden als Madrid en Nairobi. Daarnaast zijn er internationale en Europese scholen met een Nederlandstalige

afdeling die een eigen curriculum volgen.” De vorm van het onderwijs van de scholen die bij NOB zijn aangesloten, verschilt van onderwijs op locatie tot hybride en afstandsonderwijs.

KENIA

Marij van Bommel is sinds dit schooljaar coördinator van stichting DISK, een NTC-school die in 1995 is opgericht in Kenia. Niets nieuws voor haar, want eerder was ze werkzaam op NTC-scholen in Burkina Faso, Oeganda, Mali, de Verenigde Staten en Frankrijk. DISK biedt Nederlandse taal- en cultuurlessen aan op tien internationale scholen in Nairobi, van primair onderwijs tot voortgezet onderwijs. In totaal geeft het team van zes leraren les aan ongeveer zeventig leerlingen, waarvan ongeveer de helft in het po en de helft in het vo. Marij: “In Nairobi zijn veel internationale scholen. Wij geven les aan vo-leerlingen op vier scholen in de stad. Dat doen we meestal na schooltijd, van drie tot zes uur ‘s middags, dus buiten het curriculum van de school om. Maar er is ook één school waar onze lessen in het curriculum geïntegreerd zijn.” DISK gaat deze zomer fuseren met Netherlands School Society, de Nederlandse dagschool voor primair onderwijs in Kenia. Marij: “Vanaf komend schooljaar zijn we één groot Nederlands leerinstituut in Kenia. Op die manier is het voor ouders duidelijker dat we één geheel zijn en kunnen we beter gebruikmaken van elkaars kwaliteiten. In de praktijk doen we dat al, want ik ben coördinator van DISK en geef daarnaast NTC-lessen en taalles op de Nederlandse dagschool.”

FEITEN EN CIJFERS

Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) ondersteunt vanuit Nederland het wereldwijde netwerk van scholen die Nederlands onderwijs bieden. Dat doet NOB al ruim 40 jaar in opdracht van het ministerie van OCW. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de scholen die zijn aangesloten bij NOB. Enkele kengetallen:

- 170 aangesloten scholen
- 72% scholen voor Nederlandse Taal en Cultuur, 28% scholen voor dagonderwijs
- 160 scholen met een of meer fysieke leslocaties in het buitenland, 10 scholen met onderwijs op afstand
- 11.633 leerlingen: 78% primair onderwijs (waarvan 5% kleuteronderwijs), 22% voortgezet onderwijs
- Gemiddeld 68 leerlingen per school, met flinke uitschieters naar boven en beneden
- Gemiddeld 5 leraren per school.

MAATWERK

Lesgeven op een school in het buitenland vraagt om maatwerk. Miryam en Marij vertellen dat leerlingen op een NTC-school in relatief weinig uren het Nederlands onder de knie moeten krijgen. De meeste leerlingen krijgen één keer per week drie uur in een kleine groep les. In zo’n groep zitten vaak leerlingen van verschillende niveaus. Marij: “Je moet keuzes maken in de leerstof, anders ga je het in de beschikbare uren niet redden. Daarbij moet je altijd naar de leerlingen kijken: de ene leerling heeft 30 procent van de leerstof gehaald, een andere leerling 70 procent. Wat is voor elke leerling afzonderlijk haalbaar? Leeftijd en niveau lopen niet altijd parallel, ook omdat iedereen een andere achtergrond heeft. Voor leraren is het continu zoeken naar het niveau.” Miryam herkent dit. “Differentiatie is altijd een thema bij NOB-scholen. De groepen zijn vaak klein. Dat lijkt makkelijk, maar de leerlingen zitten allemaal in een ander leerjaar. Iedereen heeft eigen behoeftes en iedereen volgt een eigen programma. Dat vraagt veel van leraren.” Bij DISK lukt het desondanks goed om de lessen gevarieerd te maken. Marij: “De leraren zijn hier goed in. Zo helpen leerlingen die Nederlands als eerste taal hebben, andere leerlingen. Ze kijken bijvoorbeeld elkaars huiswerk na. Ook helpt het als leerlingen elkaar iets uitleggen; soms werkt dat beter dan wanneer een leraar iets uitlegt. Vanwege de diversiteit kun je als leraar niet altijd klassikaal lesgeven, dus we verwachten dat leerlingen zelfstandig werken. Ze moeten zelfredzaam zijn en weten bij wie ze wat kunnen vragen. Het is mooi als leerlingen ieder een eigen plan hebben, maar ook samen als groep functioneren.” Als er getoetst wordt, gebeurt dat vooral om de voortgang van individuele leerlingen in beeld te krijgen. “Omdat het om zulke kleine aantallen leerlingen gaat, zeggen trendanalyses op groepsniveau niet zoveel. Dus we toetsen vooral om te kijken naar de groei van de leerling.”

SPARREN

Bij DISK zijn momenteel zes leraren werkzaam, onder wie een intern begeleider. Marij: “Alle docenten zijn gekwalificeerd als leraar. Leraren die eenzelfde soort groep hebben, werken veel samen. Zij geven tips en tops aan elkaar en ik begeleid hen daarbij als coördinator. Eens in de zes weken hebben we een teamvergadering. Dat is belangrijk, want aangezien we op verschillende locaties zitten, komen we elkaar in de gang niet tegen. We hebben daarnaast regelmatig contact via e-mail en WhatsApp. De lijntjes zijn kort.” Ook NOB zorgt voor ontmoetingsmomenten voor leraren. Dat is belangrijk, omdat veel scholen eenpitters zijn. Miryam: “Scholen zitten in verschillende landen, maar hebben met dezelfde uitdagingen te maken. Bovendien

‘Iedereen heeft eigen behoeftes en volgt een eigen programma’

zijn sommige scholen klein, met maar één leraar die tevens schoolleider is. Dan is het fijn om met iemand te kunnen sparren. Dat kan bijvoorbeeld gaan over thema’s als differentiatie, jaarplanningen en leesmotivatie. We bieden handvaten en besteden daar aandacht aan in adviesgesprekken; daarnaast verbinden we scholen ook met elkaar. Voor de NTC-scholen met voortgezet onderwijs organiseren we twee keer per jaar een online ontmoetingsmoment. Dat is onze virtuele lerarenkamer. De slogan is: ‘NOB-café, neem je eigen koffie mee’. Wij halen vooraf op wat er speelt en leraren en schoolleiders kunnen daarover dan discussiëren. Het voornaamste doel is dat mensen ervaringen kunnen uitwisselen.” Als koepelorganisatie heeft NOB ook een online leerplatform. Miryam: “Daar bieden we cursussen aan. Deels ontwikkelen we die zelf, deels kopen we ze in. Dan kunnen leraren in hun eigen tijd en op hun eigen tempo professionaliseren. Ook organiseren we elk jaar een meerdaags leerevenement, eens in de twee jaar fysiek in Nederland. Daaraan nemen zo’n driehonderd leraren, bestuurders en schoolleiders deel.”

CERTIFICAAT

De NTC-school in Kenia streeft ernaar om de vo-leerlingen een certificaat te laten behalen. Marij legt uit welke opties er zijn. “Het gaat ons erom dat leerlingen de vele jaren dat ze NTC-lessen gevolgd hebben, kunnen afsluiten met een erkend diploma. Dat kan bijvoorbeeld een Internationaal Baccalaureaat-Dutch of een Certificaat Nederlands als Vreemde taal (CNaVT) zijn. Het is

‘Sommige scholen hebben maar één leraar, die tevens schoolleider is’

belangrijk dat ze toegang krijgen tot vervolgonderwijs in Nederland. Natuurlijk kan een vervolgonderwijs een eigen toelatingstoets afnemen, maar voor ons is het belangrijk dat wij ze iets meegeven. Vaak is dit de reden waarom leerlingen Nederlands volgen: ze willen de mogelijkheid hebben een vervolgonderwijs in Nederland te doen.”

THUIS

Ouders spelen een belangrijke rol in het NTC-onderwijs. Marij vertelt: “Met drie uur in de week krijg je een taal niet onder de knie. Daarom gaan wij er altijd van uit – en dat communiceren we duidelijk – dat gezinnen thuis Nederlands spreken. Dat kan in diverse vormen, want het ligt eraan wat de voertaal thuis is. Soms hebben beide ouders Nederlands als moedertaal, dan is het makkelijk. Maar als één van de ouders Nederlands als moedertaal heeft, kunnen gezinnen de taal op een andere manier laten terugkomen in het dagelijkse leven. Denk aan kijken naar het Nederlandse journaal of een Nederlandse krant lezen. Op den duur moeten de leerlingen op een bepaald niveau komen. Juist omdat de rol van de ouders belangrijk is, hebben we nauw contact met ze. Zo sturen we een wekelijkse update.”

CULTUUR

Ook cultuur is een belangrijk onderdeel van het NTC-onderwijs. Miryam: “Vaak hebben leerlingen één of twee Nederlandse ouders. Die vinden het niet alleen belangrijk dat hun kinderen de taal leren, maar ook dat zij iets meekrijgen van de Nederlandse cultuur. Dat is belangrijk voor de identiteitsontwikkeling. Het helpt ook als ze op latere leeftijd in Nederland gaan wonen; dan vinden ze gemakkelijker aansluiting.”

DISK organiseert culturele zaterdagmiddagen waarbij het programma een link heeft met Nederland. Marij: “Dan hebben we alle NTC-leerlingen bij elkaar. Dat draagt bij aan de onderlinge verbinding. Soms doen we dat met po en vo samen, soms gesplitst. Zo zijn we in maart naar een schaatsbaan gegaan, daar hadden we koek-en-zopie bij geregeld. Ook met feestdagen als Koningsdag of Sinterklaas organiseren we activiteiten. Dan spelen de oudere leerlingen bijvoorbeeld de rol van Piet. En met de vo-leerlingen zijn we naar een insectenboerderij geweest; de eigenaar daarvan heeft vroeger les gehad bij DISK.”

MOTIVATIE

De motivatie van leerlingen is soms een uitdaging. Marij: “De NTC-lessen worden in principe na schooltijd gegeven. Als leerlingen kunnen kiezen tussen chillen met vrienden, naar de voetbaltraining of naar de NTC-les, dan staat dat laatste vaak niet bovenaan hun lijst. Die tegenzin is normaal bij pubers.” Miryam vult aan dat er op het gebied van de motivatie vergelijkbare thema's spelen als in Nederland. “We horen vaak terug dat motivatie in het algemeen, zeker met betrekking tot lezen, een uitdaging is.”

ONLINE

Ook zijn er andersoortige uitdagingen, zoals de overstromingen die Kenia begin mei teisterden. Marij: “De scho-

‘Het online ontmoetingsmoment is onze virtuele lerarenkamer’

len gingen voor een aantal weken dicht. Dan kunnen wij ook geen gebruik maken van de lokalen. Of de scholen waren open, maar ze accepteerden tijdelijk geen naschoolse activiteiten, zoals onze NTC-lessen. We kunnen dan niet zomaar naar een andere school uitwijken, want we moeten ons aan de regels van de gastscholen houden. Denk aan regels voor de veiligheid en de bescherming van kinderen. We moeten dus flexibel zijn. Als de situatie daarom vraagt, kunnen we ook online lesgeven.” Volgens Miryam is online lesgeven van groot belang voor Nederlandse scholen in het buitenland. “Er wordt veel online en hybride lesgegeven. Je moet je voorstellen dat de situatie in het buitenland anders is dan in Nederland. Als je in een stad als Bangkok van plek A naar plek B moet, kan daar veel reistijd in zitten. Daarom zien we dat veel scholen bijvoorbeeld één keer in de maand op locatie lesgeven, en de andere weken online. Dat helpt ook bij de motivatie van leerlingen. Zij krijgen vaak gaandeweg een drukker leven met huiswerk, sport en andere activiteiten. Wanneer ze online les kunnen volgen, hebben ze minder reistijd en dat verlaagt de drempel.”

UNIEK

Volgens Marij en Miryam is het NTC-onderwijs voor po en vo best uniek. Marij: “We hebben een curriculum, een jaarplanning, uren en ook zicht op een certificaat of diploma aan het eind. Dat is een essentieel verschil ten opzichte van andere scholen die taallessen bieden. Veel mensen uit andere landen zeggen hier: ‘hadden wij dat maar’.”

Miryam beaamt dit: “Scholen die bij NOB zijn aangesloten, zijn professionele scholen. We hebben een NTC-leerlijn die geënt is op Nederlandse kerndoelen en eindtermen. De scholen werken met Nederlandstalige methodes en ze houden de ontwikkeling van leerlingen bij. En de scholen staan onder toezicht van de Inspectie van het Onderwijs.”

De Inspectie gaat eens in de vier jaar bij de scholen langs. Marij: “Vorig jaar was de inspecteur hier op bezoek. Die kijkt of wij aan de eisen voldoen en waarin we ons kunnen verbeteren. Dat is essentieel, want dat maakt ons als professionele organisatie sterker.”

WAARMAKEN

DISK bestaat al meer dan 25 jaar, en dat is iets waar Marij trots op is. “Ik ben heel trots op het team, de stabiliteit van het aantal leerlingen en de diversiteit aan leer mogelijkheden die we bieden. We kunnen het voor iedereen waarmaken. Dat vraagt flexibiliteit en enthousiasme vanuit het team, en die continuïteit kunnen we waarborgen. Leerlingen zijn niet altijd even gemotiveerd, maar als ze weer in Nederland onderwijs volgen, krijgen we vaak terug dat ze blij zijn dat ze al die jaren Nederlands onderwijs hebben kunnen volgen.”

OPROEP

Juist omdat het Nederlands in het buitenland geen dagelijkse omgangstaal is, zijn leerlingen in het buitenland gebaat bij contact met Nederlandstalige leeftijdsgenoten. Omgekeerd kunnen leerlingen in Nederland door deze contacten hun blik op de wereld verruimen. Ben je benieuwd wat scholen in Nederland en het buitenland voor elkaar kunnen betekenen? Of kom je graag in contact met één van de scholen van NOB? Stuur een bericht naar Miryam via miryam.dehoo@stichtingnob.nl.

Nieuws

Versteeg Search wordt Pool Management

Voor en door onderwijsmensen

WAAR WIJ VOOR STAAN:

VERBINDING

Wij zoeken naar verbinding: met jou en met jouw organisatie. Echt zien en begrijpen wat er speelt in het onderwijs. Dat is de basis van onze samenwerking.

VERTROUWEN

Wij handelen altijd uit vanuit de goede intentie: integer handelen, loyaal zijn en vasthouden aan normen en waarden staan voorop.

VERANTWOORDELIJKHEID

In het onderwijs nemen wij onze verantwoordelijkheid. Wij zorgen bij vraagstukken rondom leiderschap voor kwaliteit en een duurzaam resultaat. En we zetten graag een stap extra.

VERRASSEND

Bij werving & selectie en tijdelijk leiderschap kijken wij altijd naar de beste match. Dikwijls out-of-the-box. Om te verrassen en te prikkelen.

In 2020 werd Versteeg Search & Interim-management onderdeel van de Pool Management Groep. Een mooie organisatie die zijn toegevoegde waarde in het onderwijs heeft bewezen. Met deze solide basis werken we verder vanuit onze kernwaarden verbinding, vertrouwen, verantwoordelijkheid en verrassend. Veel schoolleiders weten ons te vinden!

Met nieuwe gezichten, veel onderwijservaring, verfrissende ideeën en aanwezigheid door het hele land is Versteeg Search inmiddels volledig geïntegreerd in de Pool Management Groep.

Samen zetten we ons in voor onze maatschappelijke opdracht. Binnen het **onderwijs**, de **overheid** en de **zorg**. De bundeling van krachten zorgt voor eenheid en efficiëntie, terwijl we ons blijven richten op het leveren van toegevoegde waarde binnen het onderwijs: duurzame oplossingen op het gebied van leiderschap. Voor en door onderwijsmensen.

Nieuwe naam, zelfde belofte

Het is tijd voor de volgende stap. Een gevestigde naam in het onderwijs verdwijnt: Versteeg Search heet voortaan **Pool Management**. Maar onze **missie** blijft hetzelfde. Jij kunt blijven vertrouwen op de kwaliteit die je van ons gewend bent. Voor **werving & selectie**, voor **tijdelijk leiderschap** en voor **leiderschapontwikkeling**. Wij staan voor je klaar!

Wethouder Beversstraat 185, 7543 BK Enschede | 053-200 02 19
info@pool-management.nl | www.pool-management.nl